

Analiza teologiczna pierwszego zdania Biblii

w następnej lekcji:

Księga Rodzaju 1,1

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:
Na początku stworzył Bóg niebo i ziemię

Pierwszy wyraz Biblii – בְּרֵאשִׁית *bereszit* – jest jednocześnie hebrajską nazwą Księgi Rodzaju. Wygląda jakby był dobrany przypadkowo – gdyż zwyczajem Hebrajczyków tytuły ksiąg nadawano często nie ze względu na treść, ale w nawiązaniu do pierwszego ich wyrazu. Stanowi jednak bardzo adekwatną nazwę dla całej Księgi, która rzeczywiście jest Księgą *Początków*

Księga opisuje początki świata, człowieka i Izraela, początki grzechu i początek łaski Bożej, pierwsze Przymierze Boga z człowiekiem itd. *Bereszit* mówi nam jeszcze coś ważnego: wyznacza linearną koncepcję czasu, którą Biblia może się poszczycić na tle religijnych opowiadań starożytnego Wschodu. Koncepcja kosmogoniczna czasu jest tam cykliczna, tak jak pory roku. Każdego roku można przez odpowiedni rytuał powrócić do tamtego czasu (łac. *illo tempore*), do czasu stwarzania, by odzyskać siłę i kosmiczną równowagę. Krąg czasu w mitach Mezopotamii i Kanaanu jest zamknięty i mocno związany z przeżywaniem następujących po sobie pór roku, suchych i martwych oraz deszczowych i życiodajnych. W Księdze Rodzaju koncepcja czasu jest linearno–historyczna, a nie mitologiczna, co nie pozwala traktować opowiadań z Księgi Rodzaju w kategoriach „czystego mitu”.

na początku

Pierwszy wyraz Biblii ma też coś do powiedzenia na temat teorii pramaterii, powstania świata. Biblia niejako mówi: „Na początku był Bóg”. Cały istniejący świat – jakkolwiek pojmujemy jego początek – jest dziełem odwiecznego JHWH, jest Jego stworzeniem. Do tej prawdy nawiąże autor Prologu Ewangelii św. Jana: *Na początku było Słowo* (J 1,1). Interpretacja Rdz 1,1 w świetle całej Biblii nie pozwala na inne stwierdzenie, jak tylko takie, że wszechmocnym Słowem Boga, dzięki któremu zaistniało wszystko, jest sam Jezus Chrystusa, odwieczne Słowo Ojca.

stworzył

Użyty czasownik בָּרָא (*bara*, stworzył) w Pięcioksięgu odnosi się tylko do Boga, jedynym podmiotem czynności בָּרָא jest JHWH. Człowiek nie ma mocy stwarzania, on sam jest Bożym stworzeniem. Stworzycielem, a więc Źródłem wszystkiego, co istnieje jest Bóg. Z drugiej strony בָּרָא (*bara*) nigdy nie łączy się w Biblii z biernikiem słowa „materia”, z czego można wnioskować, że zawiera ideę stworzenia z niczego (łac. *creatio ex nihilo*). I tak uważa wielu egzegetów.

Bóg

Niektórzy zastanawiają się, czy nie ma śladów politeizmu w gramatycznej formie rzeczownika אֱלֹהִים (*Elohim*), który jest tak naprawdę liczbą mnogą (*bogowie*) od אֵל *El* (*Bóg, bóg*). W Biblii jednak setki, jeśli nie tysiące, razy używa się rzeczownika *Elohim* na określenie jedynego Boga JHWH. Gdyby rzeczywiście ów wyraz zawierał ślady politeizmu, to zostałyby przez wybitnie ortodoksyjnych pod tym względem autorów biblijnych usunięte. W czasie, gdy monoteizm był praktykowany, określanie Boga słowem *Elohim* cieszyło się wielkim powodzeniem i występuje ono nawet w miejscu dotychczasowego imienia własnego JHWH (por. np. Ps 41 – 81). ■